

"EDINOST"
izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torkih, četrtkih in sobotah**. Zjutranje izdanie izhaja ob 8. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obajno izdanie stane: za jeden mesec f. — 90, izven Avstrije f. 1.40 za tri meseca . . . 2.60 : : 4.— za pol leta . . . 5. : : 8.— za celo leto . . . 10. : : 16.— Na narodbe brez priložene naravnine se ne jemlje osir.

Pomembne številke so dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 20 avt., v Gorici po 25 avt., Sobotno večerno izdano v Trstu 20 avt., v Gorici 4 avt.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Volilski shod prof. Šukljeja
v Metliki dne 1. avgusta 1894.

(Izvirno poročilo)
(Konec.)

Presekodivši vodno vprašanje omenja nekaj osebnega, kar ni brez političnega pomena. "Jaz sem tak, kakor govorim, suh sem, korajno glavo imam na ramah in vajen sem misliti po svoji glavi in po svojem prepričanju. Jaz nisem radikalni klerikalec, ampak gledam, da se napreduje." Ali ena red ga je zbolela. Ko je letos v budgetnem odseku govoril neki pasus o vidnem toku, ki ga najhajmo v narodnem gibanju, kateri — no hote in nevede — ohne zu wissen und ohne zu wollen — odvrada slovenski narod od Zapada in ga približuje Vatiku, — tolmačil se je ta izraz na tak način, da je kar ostrom, namreč, kakor da je hotel on, govornik, očitati veleizdajstvo — narodu svojem! Tako govoriti je smeeno! Kolikokrat že je on naglašal staro dinastično lojalnost, katero je slovenski narod izkazal že pri velikih prilikah! In še letos je ravno isto govoril v deželнем zboru, posebno pa je v govoru proti Gauču izrazil isto misli že veliko krepkeje in tisti poslane, seded poleg njega, je takrat pritrjeval prav glesno, "Slovenec" se je takrat zaganjal vanj še bolj, kakor pa "Slovenski Narod", kar se mu edino zdi. Kdo pa je med političnimi možmi danes prva autoriteta v "Slovenčevi" stranki? Največ ugleda in veljave imata rovarša moja gg. Klun in Povša, in gotovo sta to avtoriteti, kateri morato biti veljavni tudi za uredništvo "Slovenčeva". In on deli, da pride to v javnost, da se vidi, kako malo lojalno se postopa! In eden tistih dveh poslanec je rekel, da je imel ravno tiste misli in da je bil pripravljen z istimi besedami posegi v redeno razpravo, pa da je to opustil zaradi neplačnega tolmačenja, ki je navadno pri nas! Njegov namen je bil navdušeno govoriti vladu in njeni večini, naj se osirata na opravljeno in utemeljeno pritožbo slovenskega naroda, če se te pravice teptajo z nogami. Povdinja, da smo sosedje s Hrvati, priatelji, bratje, in želi, da vodno ostanejo priateljske razmere. Navdih temu pa treba, da ohranimo slovensko gibanje in skrbimo najpred za se, da dobimo one pravice, katero so nam zajamčene v naši ustavi in ne moremo se v hravatske državno-pravne razmere. Če bi danes kdo vprašal vas (Metličane), ali hočete priti pod hravatsko vlado, ali ste s tem zadovoljni, da pustimo kranjsko? (Klici: Nobeden ne!) Dobro! Toraj je razvidno, da mi težimo proti Ljubljani, ne pa na ono stran preko Kolpe, ne v Zagreb! (Klici: Nikdar ne!)

Dalje naglašu, da ni novinec v politiki, imajoč nekaj skušnje in jasen cilj, po katerem teži. Taktika se spreminja po danih raz-

PODLISTEK.

108

Kmetiški upor.

Slovenska posvet Sestajnjega voča.

— Spisal Avgust Šenoc, Prelöfil I. P. Planinski. —

— Da! Živo nam vojvoda Gubec! zakličejo vse v jeden glas.

— Bom! Vodil vas bom, reče slovensko Gubec in vadigne roko, vodil vas bom v boj za staro narodno pravico, do zadnjega diha bom z vami. Tako mi Boga!

— Hal Ha! Ha! oglasi se porogljiv smeh in na vrati se prikaže Drmačičevu zebuhlo lice v mesečini.

— Izdajstvo! Drmačič! planejo kmetje pokoneci in kakor bi trenil se zaveti deset britkih nožev.

— Ali ste junčki! Pobijte me! nasmeje se pisar, jas sem sam. Zavhal sem vaš do-

merah, spreminja se zavezništvo, danes je to stranko, jutri z drugo; le kar se tiče konečnih ciljev, glavnih načel, mora biti politik moč in ne za laš odnehati od njih. Tega principa se je on držal in se lahko sklicuje na svoje govor v državnem in deželnem zboru pristavljal, da ni prijatelj onemu kričanju in popovanju "za narod", mieleč, da si je ved stekel za narod slovenski z mirnim in resnim delovanjem. Tega stanja se je držal že od leta 1883, ko je v sotočju 6. oktobra 1883 govoril sledede: "Mi vsi v tej slavn zbornici smo strankarji, ali vendar, če v mirnih trenotkih, kadar strankam strast ne moti jasnega pogleda, si ogledamo razmere v naši domovini, videli bodo, da politični raskol, da strankarski propir, ki med nami razsaja že 25 let, je le v kvar našemu narodu in naši deželi." Na tej podlagi stoji tudi danes, naj se napravi premirje v narodnem vprašanju ravno zdaj, ko silijo vprašanja socijalistična na povrje in pripravljen je delati na to, da z ene strani braní narodno korist, na drugi strani pa tudi s protivniki delati deželi in državi na korist. S tem se je končalo to poročilo, kojemu je občinstvo na mnogih mestih pritrjevalo z dobro-klicem in pohvalo.

Ko se na pršanje predsednika nihče ne zglaša za besedo, zahvaljuje se on poslancu za tako obširno in nepridakovano poročilo in probere njemu namenjeno z mnogo pohvalo sprojeto, sledede zaupnico:

Vaše blagorodje!

Velespoštovani gospod poslanec!

Prilikom Vašega dohoda v Metliki vleva nam arc izražati Vam iz globine svoje duše najiskrenje zahvalo za možato Vaše postopanje v zborih, kamor Vas je odpolačalo zaupanje Vaših volilcev.

V prvi vrsti stali ste vodno in vsikdar med bojevniki za svete pravice milega naroda slovenskega; — na vseh trajnih potih v doseg blagostanja zemlji slovenski spremjalo Vas je našo neizkorpo zaupanje, — niti za trenotek nismo omahovali nad Vašo vestnostjo, dobro znašoč, da med najboljšimi je poslanec tušno Belokrajine, pravi biser našim parlamentom.

Znamo dobro, da imate brezstevilno križev in težav, pa Vi — veleum, zmoren, eleganten in prvi slovenski govornik, ste tudi najvestnejši in najskrbnejši zagovornik naših pravic!

S ponosom gledamo na prošlost nepreconciljive in nedosegljivega Vašega delovanja — še z večjim ponosom in neushljivim zaupanjem prepričamo Vam pa tudi — bodočnost.

Kot veren, zvez sin zemlje, ki Vas je rodila, ste bili, ste in ostanete dikta zagovorništva pravice prekrasno zemlje slovenske in vzemite blagovoljno na znanje, da divni glas, ki ga povzdigate v doseg svojih in naših namenov, razlega se širok lepe naše Belokrajine

govor in vas zasledil. Lahko bi vas bil izdal. Obesili bi vas. Ali tega nisem storil. Vaš hočem biti, da se osvetim staremu krvniku za težke rane in udarce. Za vsako rano naj občuti sto muk. Vaš sem, tako mi Boga. Ali kaj namenavate? Povrnite se pod stare gospodarje? Bene! S konja na osla? Dokler bo gospodskih klopov, tekla bo kmetska kri in solsa. Doli z gospodo! Vse podavite!

— Molči, reče Gubec, mi nismo razbojniki.

— Oj, oj modrijan kmetski, nasmeje se Drmačič, ali ti ne veš, da se Uršula in Tahi pomirjata preko vaših glav, da vzemajo Zofija Gavra, da ostaneta na Sosedu Tahi in Uršula.

— Lažeš! zakriči Gubec in prebledi, kmetje pa planejo na Drmačiča.

— Čitaj, Gubec! Saj ti znaš čitati,

in sreč nam gorce biće, kadar zaznamo, da se je oglasil v parlamentu prvi naš retorik.

Ostanite to, kar ste bili — mi ne želimo več, prosimo pa Boga, da Vas ohrani še mnogo let ne le nam, ampak sploh zemlji slovenski in dobrati stvari v korist.

Z najdolnejšim spoštovanjem — iz vsega srca Vam udani

Metličanje
(sledi 100 podpisov).

Metlika, dne 1. avgusta 1894.

Na to se zahvali poslanec Šuklje rekoč, da ne bude veliko govoril, ne, ker ga je utrudil prejšnji govor, ampak, ker mu je sreč prepolno. V političnem delovanju ni skusil mnogo veselja, dosti pa jo doživel žalostnih skušenj in mnogokrat mu je bilo pri srcu tako težko, da je hotel odložiti vse mandate, kar jih je imel, in so vrnili k svojemu prvotnemu poklicu; ali taki trenotki odškodujejo marsikatero trudpolno in žalostno uro in isreka ginjenim srcem: dokler mu bode čast zastopati Belokrajno, zlasti pa mesto Metličko, deloval bude z vsemi silami v ta namen, da pridobi boljšo bodočnost temu okraju in prebivalstvu, ker je tega vredno. Bug poživi belokranjske volilce in posebno Metličke someščane! (Živio!)

Po kratkem odmoru ustano olvoritelj shoda g. Prosenik in predita sledede, soglasno in z navdušenjem vsprejeto resolucijo: "Zbrani volilci Metlički izrekajo svojemu poslancu neomajeno in neomajano svoje zaupanje in odobravajo z osirom na obstojede razmere, da je vstrial v Hohenwartovem klubu in pristopil koaliciji ter pričakujejo od njegove razsodnosti, da bode v koaliciji varoval našega naroda duševne in gmotne koristi, kakor tudi posebno interesu našega okraja; in naj se le tedaj — ako se mu to ne posreči — loči od večine in pristopi v oponicijo".

Po končanem oficijalnem delu razveseljevali smo se z raznim razgovarjanjem lokalnega pomena in z dobro kapljico, katera momenta sta napotila cestnega in zdravstvenega načelnika ter občinskega svetovalca g. Proseniku, napisali blagorodnemu gospodu Josipu Riharju kot vodji okrajnega glavarstva v Črnomlju, zahvaljajoč se mu na njega prihodu in poudarjajoč njegove zasluge in potravnalno delavnost na vsem polju njegovega delokroga. Na tej čestitki zahvalil se je gosp. Rihar prav kratko, vendar pa zelo prijazno, obetajoč vso možno pripomoč v vseh strokah, njemu podrejenih. Še le po jednajati uru zdigne se g. Šuklje in kratko pa jedrnatno napije vsem volilcem in se odpelje v Črnomelj v daljnje poročevanje tamošnjim volilcem.

Političke vesti.

Za avstrijski katoliški shod. Razgovarjanje, zakaj ni prišlo letos do katoliškega

reči pisar mirno in poda kmetu Ankino pismo.

Kmetje pričago luč. Gubec čita. Prebledi. Oči se mu od jeze zasvetijo in reči:

— Da Drmačič! naš si. Res je bratje! Stari gospodarji rote se z novim krvnikom proti nam. Oj črna gospodska himba! Naš upor bodi jez ti zvezzi. Prokleti bili izdajci, kateri ste nam malo prej dali moško besedo, uoseč v srci kačo. Na noge! V kraj z gospodo! Samo jedna pravda bodi! Naša svoboda.

— Naša svoboda! Za njo hočemo živeti in mreti, zakliče razjarjeni zbor kmetov, a pri skrivnostnem šumu mlina, pri zlati mesecini podajo si ti pogaženi zatočniki božje pravice in človeškega dostojanstva žuljave desnice.

(Dalje prih.)

Oglas se računa po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana osmrtnica in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana so ne sprejemajo. Rokopisi se ne vražajo.

Naročnina, reklamacije in oglase sprojema upravitelju ulica Caserma 13. Odprtje reklamacije so proste poštne.

"V edinstvu je moč!"

shoda avstrijskega se še ni poleglo. Sedaj se je zopet oglasil v "Vaterlandu" komesar katoliškega shoda, grof Sylva-Tarouca. Toda povabil ni nič novega. Ponovil je, kar se je nagnalo že opetovan, da do katoliškega shoda ni prišlo zato, ker se je bilo sporo med posameznimi frakcijami avstrijskih katolikov. Ali da govorimo jasneje: med koaliranci in nekoaliranci. Ker si pa ne moremo misliti, da bi bila kakša razlika v mišljenu avstrijskih katolikov glede na krščanska načela in na dogme katoliške cerkve, je pač opravljeno domnevanje, da obstoje diferencije le glede na političko taktilo. In da je tako, pritrdi nam izvestno vsak vestni opazovalec sedanjih odnosa. Jeden del katolikov išče svojo sedež in svoj blagor pod perutmi koalicije, drugi in gotovo odločnejši del je pa tega menjenja, da je koalicija le zavora intenzivnemu katoliškemu gibanju. Tu koalirani Hohenwart — tam nekoalirana Lueger-Lichtenstein — to bi utegnil postati bojni klic. A tega se boje koalirana gospoda, ker niso gotovi, da se večina postavi na stran Hohenwarta. Iz vsega tega je jasno razvidno, da so le politički oziri, to je oziri na koalicijo, bili jedini varok, da ni prišlo letos do katoliškega shoda avstrijskega. Koalirani konservativni poslanici so očividno v velikih škrpicih: v neosglasju so sami seboj, se svojimi načeli in s programom, na katerega podlagi so bil izvoljeni. To neosglasje moremo opaziti pri sleherni priliki. Poglejte ga le poslanca Povšeta: na Dunaju se je pridružil onim, ki so atmoglavili grofa Tauffa in radi nameravano volilne reforme, v Ljubljani pa se je izjavil — za obče volilno pravo. Na Dunaju je Hohenwartovec, v Ljubljani pa Lichtensteinovec. Tu imate torej vir vsem "diferencam" med katolički avstrijci. Kdo je torej krit, da ni prišlo do katoliškega shoda avstrijskega? Odgovor je kratek, jedna sama beseda: koalicija! To dejstvo naj si zapomnijo naši konservativci, in glede tega dejstva naj obračunajo s svojimi poslanci. — Grof Sylva-Tarouca naglaša tudi nedostatnost organizacije prirejanje katoliških shodov. Da se odpravijo ti nedostatki, nasvetuje plomeniti grof, da bi se v vsaki škofijski sestavoval odbor, kateri bi najprepravil seznam vseh katoliških društev. Ta društva naj bi se potem po svojih svrh razvrstila v odseke, vsak odsek naj bi imel svoje, a zastopnika v centrali, a na čelu odbora v škofijski naj bi bil škofijski komesar. Ti komisari bi bili jedro organizacije, a njim na čelu bil bi po katoliškem shodu določeni generalni komesar. Za prihodnje katoličke shode nasvetuje grof Sylva Tarouca nastopne predmete: šolsko vprašanje, varstvo delavcev za mezo, varstvo onih samostalnih producentov, ki še sami dela, slednji organizacijo kmečkega stanu.

Položaj na Srbskem. Ministerski predsednik Srbski, Nikolajević, bavil se je teden na Dunaju. To priliko je porabil jeden urednikov lista "N. Fr. Pr.", da kaj izve o sedanjem položaju na Srbskem. Po menenju gosp. Nikolajevića ni smatrati sedanjega sistema na Srbskem kot kakov provizorij, ampak vzdrži se gotovo daje časa, ker je ljudstvo že sito večnih strankarskih bojev. Minister-predsednik Nikolajević obsoja kako ostro bivšega regenta Ristića, češ, da je le poslednji krit, da je Srbija postala toriče strankarskim strastim. In ne le Ristiću, ampak liberalni in radikalni stranki sploh je za vedno odzvonilo na Srbskem, kajti Srbi treba lojne same autoritete — kraljeve.

To je jedno izjav Nikolajevićevih: goli absolutizem. Ako pa pomislimo, da stoji v radikalnem, oziroma liberalnem taboru vsaj devet desetink naroda, potem že moramo reči, da je sodba njegove ekscelence vendar nekoliko — drzna. Ako mislimo v Srbiji res

